

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 30. září 2005
KOM(2005) 465 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

i2010: DIGITÁLNÍ KNIHOVNY

{SEK(2005)1194}

{SEK(2005)1195}

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	i2010: digitální knihovny	3
3.	Dostupnost kulturního dědictví Evropy on-line: co je v sázce?.....	4
4.	Digitalizace	5
5.	Dostupnost on-line	6
6.	Uchovávání digitálního obsahu.....	7
7.	Evropská reakce	8
7.1.	Probíhající iniciativy	8
7.2.	Nové nebo posílené iniciativy	9
8.	Závěr	11

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

i2010: DIGITÁLNÍ KNIHOVNY

1. Úvod

V dopise ze dne 28. dubna 2005 adresovanému Komisi a předsednictví Rady podpořilo šest hlav států a předsedů vlád vytvoření virtuální evropské knihovny, jejímž cílem by bylo zpřístupnění evropských kulturních a vědeckých záznamů všem. Komise tento plán uvítala a přispěje k němu prostřednictvím své hlavní iniciativy i2010 týkající se digitálních knihoven.

Toto sdělení nastiňuje představu, ze které vychází iniciativa „digitální knihovny“, a představuje její základní stavební kameny. Současně tvoří první prvek této iniciativy a zabývá se digitalizací, dostupností on-line a uchováním našeho kulturního dědictví v digitální podobě. Sdělení analyzuje problémy na cestě k dosažení plného kulturního a hospodářského potenciálu a navrhuje první soubor akcí, které přispějí k překonání stávající roztržitosti úsilí v Evropě.

2. i2010: DIGITÁLNÍ KNIHOVNY

Cílem **iniciativy „digitální knihovny“** je usnadnit používání evropských informačních zdrojů v on-line prostředí a dosáhnout toho, aby jejich používání bylo v tomto prostředí zajímavější. Iniciativa navazuje na bohaté dědictví Evropy ve spojování multikulturních a vícejazyčných prostředí s technologickým pokrokem a novými obchodními modely.

Digitálními knihovnami se rozumí organizované sbírky digitálního obsahu zpřístupněné veřejnosti. Mohou obsahovat digitalizovaný materiál, například digitální kopie knih a jiných „fyzických“ materiálů z knihoven a archivů. Rovněž mohou být založeny na informacích, které již byly v digitálním formátu vytvořeny. To je ve stále větší míře případ vědeckých informací, kdy jsou v digitálních úložištích uloženy digitální publikace a obrovská množství informací. Tato iniciativa pokrývá obě strany – digitalizovaný i původní digitální materiál.

Aby se využil potenciál digitálních technologií k zajištění širokého a snadného přístupu k informacím, bude se postupovat ve třech směrech:

- **Dostupnost on-line**, nutná podmínka pro maximalizaci přínosů, které mohou občané, výzkumní pracovníci a podniky z informací získat,
- **Digitalizace analogových sbírek**, aby v informační společnosti mohly být využívány v širší míře,
- **Uchování a ochrana**, aby bylo zajištěno, že k digitálnímu materiálu budou moci přistupovat budoucí generace, a aby se vzácný obsah neztratil.

Iniciativa „digitální knihovny“ se bude těmito směry zabývat prostřednictvím několika stavebních bloků. Zatímco toto sdělení se zabývá **kulturním dědictvím** Evropy, druhou

klíčovou oblastí jsou **vědecké informace**. Tato oblast má své vlastní zvláštnosti a dynamiku, pokud jde o potřebu zpracovávat a uchovávat obrovské množství digitálních dat a o rychlý rozmach publikací dostupných pouze v digitální podobě. Sdělení předpokládané pro rok 2006 stanoví pro digitální knihovny specifické úkoly v této oblasti, včetně úlohy podpůrné vysokokapacitní infrastruktury a akcí, které bude třeba provést na evropské úrovni.

On-line konzultace, která doprovází předkládaný dokument, se bude zabývat některými významnými úkoly, které ovlivňují digitalizaci, přístupnost on-line a uchovávání digitálních záznamů. Odpovědi budou představovat důležité podklady pro možné doporučení týkající se digitalizace a uchovávání digitálních záznamů. Odpovědi budou rovněž vstupovat do dalších souvisejících iniciativ Společenství, například pro přezkum rámce autorského práva.

Shrnutí:

Toto sdělení „i2010: digitální knihovny“ zaměřené na **kulturní dědictví** (2005)

On-line konzultace (2005) otázek souvisejících s digitalizací, dostupností on-line a uchováváním digitálních záznamů. Odpovědi budou vstupem pro návrh **doporučení** pro digitalizaci a pro uchovávání digitálních záznamů (2006) a pro další související iniciativy Společenství, například **pro přezkum rámce autorského práva** (2006).

Sdělení o dostupnosti **vědeckých informací**, zaměřené zejména na otázku informací vytvořených v digitální podobě (2006)

3. DOSTUPNOST KULTURNÍHO DĚDICTVÍ EVROPY ON-LINE: CO JE V SÁZCE?

Kulturní a společenská hlediska

Evropské knihovny a archivy¹ obsahují obrovské množství materiálů – včetně knih, novin, filmů, fotografií a map – reprezentujících bohatou historii Evropy a její kulturní a jazykovou rozmanitost. On-line dostupnost tohoto materiálu z různých kultur a v různých jazycích umožní občanům ocenit jejich vlastní kulturní dědictví i dědictví ostatních evropských zemí a použít jej pro studium, práci i zábavu. Doplní a podpoří tak cíle akcí Evropské unie v oblasti kultury.

Hospodářská hlediska

Knihovny a archivy představují významné odvětví, pokud jde o investice a zaměstnanost. V roce 2001 zaměstnávaly evropské knihovny 336 673 pracovníků na plný úvazek a měly přes 138 milionů registrovaných uživatelů². Na celé hospodářství mají významný dopad.

¹ Mnoho nastolených otázek se týká i muzeí, která své sbírky prezentují on-line.

² International library statistics: Trends and Commentary based on the Libecon data (*Mezinárodní knihovní statistiky: trendy a komentář na základě údajů projektu Libecon*), D. Fuegi a M. Jennings, 2004.

Digitalizace jejich zdrojů může tento dopad výrazně zvýšit. Jakmile bude kulturní dědictví Evropy jednou převedeno do digitální podoby, může se stát hnací silou provozu v sítích. Bude bohatým zdrojem výchozího materiálu, který se znovu použije pro produkty a služby s přidanou hodnotou v odvětvích, jako je cestovní ruch a vzdělávání. Pokud bude řádně uchovávan, může se tento materiál znovu a znovu použít. Úsilí o digitalizaci bude mít navíc značné kladné vedlejší účinky na firmy, které vyvíjí nové technologie.

4. DIGITALIZACE

Množství a rozmanitost materiálů v evropských knihovnách a archivech je uchvacující.

V roce 2001 bylo v evropských knihovnách (EU 25) celkem 2 533 893 879 knih a svázaných periodik (ročníků)³.

Hlavním důvodem pro digitalizaci tohoto materiálu je jeho zpřístupnění uživatelům v on-line prostředí. V některých případech se však digitalizace nepoužívá primárně pro zlepšení dostupnosti obsahu, ale aby bylo zaručeno jeho zachování. To se týká především audiovizuálního materiálu, kdy se analogové formáty časem znehodnocují a vzácný materiál se tak ztrácí.

Průzkum v deseti nejvýznamnějších rozhlasových a televizních archivech našel 1 milion hodin filmů, 1,6 milionu hodin videozáznamů a 2 miliony hodin audiozáznamů. Celkový objem materiálů přechovávaných v Evropě je pravděpodobně 50krát větší. Většinou jde o původní a analogový materiál. 70 % materiálu je ohroženo, neboť se rozpadá, je křehký, nebo je uložen na zastaralých médiích. Evropské audiovizuální archivy každoročně ztrácí 10 000 hodin z nejstarších částí svých sbírek⁴.

Doposud byla digitalizována jen malá část evropských sbírek. Digitalizace probíhá ve všech členských státech, ale úsilí je roztržštěné a postupuje poměrně pomalu. Tuto skutečnost podtrhlo oznámení o iniciativě firmy Google digitalizovat 15 milionů knih ze čtyř nejvýznamnějších knihoven v USA a jedné v Evropě. Pokud by se iniciativa firmy Google uskutečnila podle plánu, výrazně by překonala úsilí na vnitrostátní úrovni ve kterémkoli členském státě. I v jiných částech světa se úsilí o digitalizaci stupňuje. Například v Indii a v Číně existují ambiciózní programy digitalizace, které pokrývají materiál v různých jazycích.

Na rychlost a účinnost digitalizace v Evropě má vliv mnoho faktorů.

Finanční otázky: Digitalizace je pracná a drahá. Vyžaduje významné počáteční investice, jež ve většině případů přesahují možnosti institucí, které informace udržují. Digitalizace veškerého významného materiálu by představovala neuskutečnitelný úkol, takže je třeba rozhodnout, co se bude digitalizovat a kdy.

Organizační záležitosti: Strategie „jedna digitalizace, široká distribuce“ může být prospěšná pro všechny zúčastněné organizace. Je třeba se vyhnout zdvojování úsilí – digitalizaci stejných děl nebo sbírek vícekrát. Toho lze dosáhnout pouze trvalým koordinačním úsilím na

---

³ Tamtéž.

⁴ Průzkum v rámci projektu IST Presto, dokončený v říjnu 2002. <http://presto.joanneum.ac.at/index.asp>

vnitrostátní a evropské úrovni. Lze tak rovněž rozšířit přidanou hodnotu evropského rozměru, kdy konečný výsledek přesahuje součet dílčích částí.

Aby se digitalizace stala skutečností, jsou potřebné nové způsoby práce. Může pomoci partnerství se soukromým sektorem nebo sponzorování soukromým sektorem, ale tento typ partnerství není dosud dobře rozvinutý. Investice do digitalizace musí být také doprovázeny organizačními změnami v příslušných institucích, včetně zvyšování kvalifikace zúčastněných pracovníků.

Technické otázky: Klíčovým technickým problémem je potřeba vylepšit digitalizační techniky, aby se digitalizace – audiovizuálních materiálů i knih – stala cenově dostupnější a efektivnější vzhledem k vynaloženým nákladům. Pro digitalizaci písemných materiálů jsou zapotřebí vylepšené automatické podavače knih a dokumentů, jakož i výkonnější systémy optického a inteligentního rozpoznávání znaků pro jiné jazyky než angličtinu.

Systémy optického rozpoznávání znaků (OCR – Optical Character Recognition) pracující s angličtinou byly vyzkoušeny a fungují s většinou typů tištěných písem používaných v minulých 10 až 15 letech, a vylepšují je automatické nebo poloautomatické algoritmy pro opravu pravopisných chyb. Podobné systémy pro jiné jazyky jsou méně pokročilé, což vede k vyšším nákladům a méně kvalitním výsledkům.

Právní otázky: Digitalizace předpokládá vytvoření kopie, což může být problematické z hlediska práv duševního vlastnictví. Směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti⁵ předpokládá výjimku u zvláštních úkonů rozmnožování uskutečněných veřejně přístupnými knihovnami, vzdělávacími zařízeními nebo muzei nebo archivy. Výjimka však není povinná a vedla k různému provedení v členských státech. Omezené legální užití, které se vztahuje na výsledné digitální kopie, od digitalizace dále odrazuje.

5. DOSTUPNOST ON-LINE

Tradiční model knihovních služeb založený na půjčování fyzických věcí, které knihovny vlastní, se do digitálního prostředí nepřevádí snadno. Podle stávajících právních předpisů EU a mezinárodních dohod lze materiál získaný digitalizací zpřístupnit on-line pouze tehdy, jde-li o volné dílo⁶, nebo s výslovným souhlasem držitelů práv. Evropská digitální knihovna se tedy zaměří v zásadě na volná díla.

Pokud jde o literaturu, znamená to, že bez autorskoprávních omezení jsou dostupná pouze díla ze začátku 20. století a starší, v závislosti na roce úmrtí autora. Avšak i když u díla již vypršela lhůta autorskoprávní ochrany, není situace vždy jasná. Právy mohou být zatížena různá vydání díla, které samo o sobě již chráněno není, například právy k předmluvám, přebalu a sazbě.

On-line knihovna nabízející díla, která nejsou volná, není uskutečnitelná bez zásadní změny autorského práva, nebo bez dohod uzavřených pro jednotlivé případy s držiteli práv.

---

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. května 2001, Úř. věst. L 167, 22.6.2001, s. 10.

⁶ Termín „volné dílo“ se zde používá v úzkém smyslu a rozumí se jím informační zdroje, ke kterým může kdokoli volně přistupovat a užívat je, například proto, že lhůta autorskoprávní ochrany již uplynula.

V této souvislosti je velmi důležité vyjasnění a průhlednost stavu autorskoprávní ochrany děl. V některých případech budou náklady na stanovení stavu díla z hlediska práv duševního vlastnictví vyšší, než náklady na jeho digitalizaci a zpřístupnění on-line. To se zejména týká takzvaných „osiřelých děl“ – filmů či knih, u kterých je velmi obtížné či nemožné stanovit, kdo jsou držitelé práv. Tyto prvky jsou zdůrazněny v pracovním dokumentu a on-line konzultaci, které doprovází toto sdělení.

Otázky týkající se dostupnosti on-line nejsou omezeny jen na práva duševního vlastnictví. Zveřejnění materiálu on-line neznamená, že jej uživatel bude moci snadno najít, a už vůbec ne, že jej bude možno prohledávat a využívat. Jsou nezbytné vhodné služby, které uživateli umožní obsah najít a pracovat s ním. To předpokládá strukturovaný a kvalitní popis obsahu, a to jak sbírek, tak i položek v nich, a podporu pro jeho využívání (např. anotace).

6. UCHOVÁVÁNÍ DIGITÁLNÍHO OBSAHU

Vytvoření digitální kopie knihy nebo filmu nezaručuje vždy jejich dlouhodobé uchování. Veškerý digitální materiál – digitalizovaná díla i původní digitální materiál – je třeba udržovat, aby byl stále použitelný. Digitalizace bez řádné strategie uchovávání tedy může vést ke zmaření investic.

Uchovávání digitálních záznamů je pro informační společnost, kde nabídka informací exponenciálně roste a obsah se stává stále více dynamický, životně důležitým problémem. V současnosti jsou s uchováváním digitálních záznamů malé zkušenosti, právní rámec se vyvíjí, prostředky jsou omezené a výsledek úsilí o uchování je nejistý. Problém si zasluhuje zvýšenou pozornost politiků i nejvíce zainteresovaných subjektů. Jeho dopad dalece přesahuje oblast knihoven a archivů a týká se všech organizací, které vytvářejí digitální informace a mají zájem na zachování jejich dostupnosti.

Ztráty digitálního obsahu mají různé příčiny. První příčinou je nástup nových generací technického vybavení, který může vést k nečitelnosti souborů.

U příležitosti 900. výročí vydání pozemkové knihy „Domesday Book“ v roce 1985 bylo sestaveno nové multimediální vydání. V roce 2002 se zdálo, že disk již není čitelný, neboť počítačů schopných přečíst tento formát již bylo málo. Na jeho záchranu byl vyvinut systém, který umožňuje k diskům přistupovat prostřednictvím emulačních technik. Je zajímavé, že ačkoli je problém přistupovat k digitálním datům z roku 1986, původní „Domesday Book“, nyní přes 900 let stará, je stále čitelná.

Rychlá obměna a zastarávání počítačových programů je dalším faktorem. Nejsou-li data přenášena do aktuálních programů, nebo není-li zachován původní zdrojový kód, může být získání informací velmi nákladné, či přímo nemožné. To se týká zejména „uzavřených“ formátů dat, u nichž zdrojový kód není veřejně znám. Další příčinou ztrát digitálního obsahu je omezená životnost digitálních zařízení pro ukládání dat, například disků CD-ROM.

Knihovny a archivy začaly řešit problémy uchovávání v digitálním věku v omezeném měřítku. Existuje jistá přeshraniční spolupráce, ale obecně jsou akce v Evropě roztrženy. Uvnitř jednotlivých členských států většinou neexistuje jasná politika uchovávání digitálních záznamů. Pokud národní plány uchovávání existují, mají tendenci se zaměřovat na ochranu ohroženého analogového materiálu a nepouštět se do oblasti digitálních materiálů.

Největšího pokroku se dosahuje v oblasti povinných kopií, kdy členské státy zavádí tuto povinnost i pro digitální materiály, aby se zajistilo, že příslušné instituce materiál převezmou a uloží. V současnosti se však oblast působnosti těchto systémů v jednotlivých zemích značně liší. Někde se například vztahují i na dynamický materiál on-line, jinde ne.

Základní faktory ovlivňující uchovávání digitálních záznamů se podobají faktorům ovlivňujícím digitalizaci:

Finanční otázky: Skutečné náklady na dlouhodobé uchovávání digitálních záznamů nejsou jasné. Záleží na mnoha faktorech, například na počtu migrací potřebných v daném období. Je však zřejmé, že vzhledem k omezeným dostupným prostředkům bude třeba rozhodnout, který materiál by se měl uchovávat.

Organizační záležitosti: Je nutno provést výběr, ale kdo rozhodne a kdo odpovídá za uchovávání čeho? V oblasti, kde mají některé základní otázky daleko k odpovědím, hrozí nebezpečí značně rozdílných přístupů a zdvojení úsilí. Přidanou hodnotu evropského rozměru lze nalézt v zajištění vzájemného doplňování a výměně osvědčených postupů. Uchovávání digitálních informací rovněž vyžaduje nové způsoby práce. To zahrnuje zvyšování kvalifikace pracovníků a rovněž větší spolupráci mezi účastníky z veřejného a soukromého sektoru.

Technické otázky: Výzkum v oblasti uchovávání digitálních záznamů se dosud prováděl jen v omezené míře. Významným úkolem je zlepšení cenové dostupnosti uchovávání digitálních záznamů a efektivitu vynaložených nákladů. Pokrok ve znalostech, jak uchovávat velké množství rychle se měnících distribuovaných informací, je další podstatnou oblastí, kterou je třeba se zabývat. Pokrok v souvisejících tématech, například v oblasti nástrojů pro automatickou analýzu a pro indexaci přispěje k zajištění, že informace zůstanou dostupné a k dispozici pro opětovné použití.

Právní otázky: Jelikož uchovávání digitálních záznamů závisí na kopírování a migraci, je třeba jej uvážit s ohledem na právní předpisy v oblasti práv duševního vlastnictví. Další problémy se týkají povinné kopie digitálního materiálu: rozdílné rychlosti přijímání a oblastí působnosti právních předpisů přijímaných členskými státy mohou vést k mozaice různých pravidel s vlivem na producenty vyvíjející přeshraniční činnosti. Na pomezí mezi povinnou kopií a právy duševního vlastnictví se objevuje celá řada nových otázek, jež vyplývají ze zaváděných opatření pro technologickou ochranu, která zabraňují kopírování, nebo systémů správy digitálních práv, které omezují přístup k digitálnímu materiálu. Systémy povinných kopií nemusí splnit svůj užitečný účel, pokud původci informací nedají k dispozici nechráněné kopie.

7. EVROPSKÁ REAKCE

Organizace a financování digitalizace kulturních sbírek a uchovávání digitálních záznamů je především zodpovědností členských států. Existují však oblasti, kde lze dosáhnout značné přidané hodnoty evropského rozměru, a kde již práce na evropské úrovni započala před několika lety. Toto úsilí se nyní bude stupňovat a doplní se o nové činnosti.

7.1. Probíhající iniciativy

Koordinace na evropské úrovni

Důležitost digitalizace kulturního dědictví Evropy již Komise uznala v akčním plánu *eEurope*. To dalo v roce 2001 vzniknout lundským zásadám a příslušnému lundskému akčnímu plánu

a vedlo k vytvoření skupiny zástupců vnitrostátních orgánů pro digitalizaci. Pokud jde o uchovávání digitálních záznamů, usnesení Rady z roku 2002 zdůraznilo význam této otázky a vyzvalo členské státy, aby se jí zabývaly⁷.

Audiovizuálního odvětví se zejména týká předloha doporučení Evropského parlamentu a Rady o filmovém dědictví a konkurenceschopnosti souvisejících průmyslových činností⁸. Mimo jiné vyzývá členské státy, aby umožnily kopírování pro účely uchovávání.

Spolufinancování

Financování výzkumu Evropskou unií vyústilo v řadu projektů, jejichž cílem je více zpřístupnit kulturní dědictví Evropy prostřednictvím nových technologií. Projekty na podporu spolupráce mezi národními knihovnami v Evropě se vyvinuly od výměny katalogových záznamů po projekt Evropská knihovna (TEL – The European Library). Projekt TEL byl nyní spuštěn v podobě funkční služby, která nabízí jednotnou bránu pro přístup ke sbírkám národních knihoven v Evropě.

Ačkoli se jen několik projektů v rámci výzkumných programů začalo zabývat otázkou uchovávání digitálních záznamů, několik projektů se výslovně zabývá digitalizací. Jedním z příkladů, kdy se digitalizace používá jako prostředek pro uchovávání analogového materiálu, je projekt PRESTOSPACE.

PRESTOSPACE (2004–2007, spolufinancování 9 milionů EUR) vyvíjí sadu nástrojů, které mohou audiovizuální archivy použít k digitalizaci audiovizuálního materiálu. Nástroje povedou k cenově dostupnější a kvalitnější digitalizaci s cílem převést a uchovávat analogový audiovizuální materiál.

7.2. Nové nebo posílené iniciativy

Strategická diskuse se zúčastněnými stranami a posílená koordinace

Na základě otázek v příloze II tohoto sdělení se uskuteční on-line konzultace o organizačních, právních a technických aspektech digitalizace, dostupnosti obsahu on-line a uchovávání digitálních záznamů. Výsledky budou představovat důležité podklady pro možné doporučení týkající se digitalizace a uchovávání digitálních záznamů. Budou vstupovat i do dalších procesů, například provádění programů Společenství pro výzkum a technický rozvoj a revize rámce autorského práva. Skupina odborníků na vysoké úrovni pro digitální knihovny bude Komisi nápomocna v otázce, jak nejlépe řešit zjištěné problémy na evropské úrovni.

Komise zintenzivní své úsilí na podporu evropské spolupráce v oblasti digitalizace a uchovávání digitálních záznamů. Cílem je dodat nový impuls procesu digitalizace v členských státech, zabránit zdvojování úsilí a podpořit zavádění osvědčených postupů. Aktualizace lundského akčního plánu, naplánovaná na období předsednictví Spojeného království, může mít v tomto ohledu významnou funkci a řešit množství technických hledisek. Využití kvantitativních ukazatelů v souvislosti s Lundem by pomohlo měřit pokrok v celé Evropě.

---

⁷ Usnesení Rady ze dne 25. června 2002, Zachování budoucích památek: uchování digitálního obsahu pro budoucí generace, Úř. věst. C 162, 6.7.2002, s. 4. Této otázce se také dotýká návrh doporučení Rady ze dne 18.2.2005 o prioritních opatřeních k posílení spolupráce v Evropě v oblasti archivů předložený Komisí, KOM(2005) 53 v konečném znění.

⁸ Dohodnuto mezi Parlamentem a Radou v prvním čtení, ale dosud formálně nepřijato.

Zvláštní pozornost bude věnována práci národních a depozitních knihoven, které jsou převažujícími účastníky a zasazují se o přispívání k evropské digitální knihovně.

Spolufinancování

Na úrovni Společenství se zmobilizují výzkumné programy a program *eContentplus* směrem k akcím v evropském zájmu i rozsahu v oblastech digitalizace, uchovávání a dostupnosti kulturního obsahu. Regionální fondy již spolufinancují digitalizační iniciativy v některých členských státech a mohou k digitalizaci dále přispívat.

Aplikovaná digitalizace kulturního dědictví se ve stále větším počtu případů stala cílem projektů spolupráce spolufinancovaných v rámci programu „Kultura 2000“; v rámci programu „Kultura 2007“ navrhovaném Komisí bude spolufinancování k dispozici pro projekty spolupráce, které zlepšují mezinárodní oběh kulturních děl a produktů, též prostřednictvím digitalizace a on-line přístupu.

Výzkum

V rámci výzkumných programů zahájí Komise následující **zvláštní iniciativy** v oblasti kulturního obsahu, vedle probíhajícího obecného výzkumu souvisejícího s obsahem (vyhledávače, jazykové technologie atd.):

Poslední výzva v rámci programu Technologie informační společnosti, která byla uzavřena 21. září 2005, vyhradila 36 milionů EUR na výzkum nových technologií pro vyhledávání a získávání kulturního obsahu (22 milionů EUR) a pro uchovávání digitálních záznamů (14 milionů EUR).

V rámci sedmého rámcového programu Komise navrhuje rozšířit svůj příspěvek k výzkumu v oblasti digitalizace, přístupu k digitálnímu kulturnímu obsahu a uchovávání digitálních záznamů. Navrhuje se mimo jiné podpora technického pokroku v této oblasti prostřednictvím sítě „středisek kompetencí“, která se mohou stát základním kamenem evropské digitalizace a uchovávání. Společenství by k těmto střediskům přispívalo prostřednictvím spolufinancování projektů.

Střediska, vybraná na základě výzev k podávání návrhů, budou zastřešovat různé kompetence – technické a právní – potřebné k dosažení excelence pro proces digitalizace a uchovávání. Využijí stávající know-how v technologických firmách, vysokých školách, kulturních institucích a jiných příslušných organizacích, a budou na něm stavět. Budou:

- *provádět výzkum a podporovat pokročilá technická řešení, která budou zkoušet a porovnávat v praxi na velkém množství zdrojů,*
- *podporovat přizpůsobování a předávání těchto řešení pro potřeby kulturních institucí,*
- *předávat znalosti uživatelským institucím a podporovat rozvoj kvalifikací v nich.*

eContentplus

V rámci programu *eContentplus* bude v období let 2005–2008 k dispozici 60 milionů EUR na projekty na zlepšení dostupnosti a použitelnosti evropského kulturního a vědeckého obsahu.

Klíčovými cíli bude dosažení interoperability mezi vnitrostátními digitálními sbírkami a službami (např. prostřednictvím společných norem) a usnadnění přístupu k materiálu a jeho používání ve vícejazyčných souvislostech.

Shrnutí:

Strategická diskuse se zúčastněnými stranami a posílená koordinace

- On-line konzultace o digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů (Komise 2005)
- Zřízení skupiny odborníků na vysoké úrovni (Komise 2005)
- Návrh doporučení o digitalizaci a uchovávání digitálních záznamů (Komise 2006)
- Podněty pro příslušné iniciativy, například pro přezkum rámce autorského práva (2006) a pro provádění sedmého rámcového programu (2007)
- Aktualizace lundského akčního plánu (včetně kvantitativních ukazatelů) a diskuse v Radě o závazku členských států v oblasti digitalizace a uchovávání digitálních záznamů (členské státy/Komise 2005)
- Podpora a podněcování práce národních knihoven (Komise/národní knihovny 2005–2007)

Spolufinancování

- 36 milionů EUR v rámci 5. výzvy šestého rámcového programu (2005)
- Zvýšené výzkumné úsilí v oblasti digitalizace, uchovávání digitálních záznamů a přístupu ke kulturnímu obsahu v sedmém rámcovém programu (2007)
- Střediska kompetencí pro digitalizaci a uchovávání v sedmém rámcovém programu (2007)
- 60 milionů EUR v rámci programu eContentplus (2005–2008)

8. ZÁVĚR

Informační technologie mají možnost zviditelnit kulturní a vědecké dědictví Evropy a zpřístupnit jej pro současné i budoucí využití. K tomu je zapotřebí společného úsilí na úrovni členských států – jejichž úsilí v oblasti digitalizace a uchovávání digitálních záznamů je v současnosti značně roztržité – a na úrovni Společenství. Úspěšná reakce na související problémy může urychlit digitalizaci, zvýšit dostupnost informací a zajistit dlouhodobé uchovávání digitálního obsahu. Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby potvrdily předkládaný přístup, a členské státy, aby se připojily k úsilí na úrovni Evropské unie, s cílem, aby se digitální knihovny staly v Evropě skutečností.